

Šiame numeryje:

„Mūsų idėjos: tikybos brangybė, mokslas...“

Didysis kompozitorius Johann Sebastian Bach — trys šimtai metų nuo jo gimimo.

Kun. Augustinui Rubikui prisiminti.

Apie romaną „Pėdsakai lūne“.

Iš kelionės po Kiniją.

Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas.

Sauliaus Kubiliaus eilėraščiai.

Santaros Šviesos suvažiavimas.

Chicagos teatruose.

Naujos knygos „Draugo“ knygyne.

Kertinė Parasė

„Mūsų idėjos: tikybos brangybė, mokslas...“

Už savaitės Chicagon renkami ateitininkai į kongresą, kuris švęs ateitininkų sąjūdžio 75 metų sukaktį. Ateitininkiškoje pasaulėžiūroje užaugę ir ją prisiėmę žino, jog ji apima visą gyvenimą, teigdama jo prasmę, siekdama jo derinio ir kreipdama jį į galutinį tikslą. Ateitininkų ideologijos pagrindiniai rėpėsčiai: ryšys su galutine tikrove — Dievu, ryšys su kitais žmonėmis — šeima, visuomene, tauta ir, nemažiau svarbu, žmogaus santykis su paveldėtu, bet taip pat per mokslą ir kūrybą jo toliau plėtojimu ir formuojamam dvasiniam pasauliui ir jo įvairiom struktūrom. Penki ateitininkų principai — katalikiškumas, tautiškumas, inteligentiškumas, visuomeniškumas ir šeimiškumas ir yra tam tikra paranki formulė, kuria bandoma išreikšti ir šią gyvenimo visumą, ir jai norimą duotą kryptį.

Nors ateitininkų ideologija savo pagrinduose yra nuosekli, tačiau gyvenime neretai tie penki elementai, užuot vedę į darnią gyvenimo viziją, turi galimybę veikti vienas prieš kitą, net mums nepastebimai. Arba tai atsitinka, kai mes susitaikome ir giliname kaip tik tuos konfliktus tarp mūsų principų, kuriuos mūsų uždavinys yra nugalėti.

75 metų perspektyvoje tokių konfliktų yra buvę: kartais jie buvo tik iš šalies priekšami, pvz., Nepriklausomybės laikotarpiu ateitininkai tariamai buvo pasiruošę Bažnyčios reikalus kelti aukščiau savo tautos. Tragiškas vėlesnis tautos likimas šį galimą prieštaravimą užgniaužė jau jo užuomazgoje. Bet principų derinimo reikalas neišnyko. Išsivijos gyvenimo sąlygomis neretai pajuntame plyšį tarp visuomeniškumo ir šeimiškumo: raginame jaunas šeimas jungtis į lietuvišką ir organizacinę veiklą, kai tuo tarpu ta veikla labiausiai atima laiką nuo šeimos narių bendravimo.

Subtilesnio prieštaravimo galimybės mūsų viešajame gyvenime kaip tik šiais laikais galime pastebėti tarp religinių ir kultūrinių mūsų interesų, nuvertinant arba tikėjimą, arba protavimą vienas kito dėlei. Bet sąjūdžio steigėjai kaip tik buvo užsibrėžę šį konfliktą išspręsti — jie veržėsi į šviesą, norėdami visą tautą įjungti į tūkstantmetę Bažnyčios intelektualinę tradiciją. Pasaulinė kultūra ir mintijimo metodika (ypač krikščionių teologų išvystyta) gerai derinasi su siekiu pilniau ir giliau suprasti Kristaus atneštą naująjį gyvenimą. Tačiau sąlygos pasikeitęs ir mums išsivijoje tautinio ir religinio identiteto išlaikymą pradėjus suprasti kaip reikalą gintis nuo svetimų įtakų, mums ir pasaulinė kultūra kartais prasiima svetimybės pavidalą. Dėl to kartais ginamės nuo to, kas nauja, kas judina ir plečia mintį, kadangi tai ne sava. Pavyzdžiui, Antrasis Vatikanų suvažiavimas daugeliui paludijo reikalą nusisukti nuo teologinių svarstymų, pabrėžti jau mokamas tiesas, jausmą ir bendruomenę. Rūpestis Lietuvos Katalikų Bažnyčia, kuris yra būtinas, nejuociom mums taip pat nuvertina proto vaidmenį tikėjime. Jis gamina kaltės jausmą, kada savo traukai, laisvei ir progai, Vakarų pasaulyje gyvenant, spėlioti, abejoti ir vis naujų įžvalgų ieškoti kontrastu iškeliamame Lietuvos katalikų nuosirdų tikėjimą. Bet kas liks iš mūsų sąjūdžio, jeigu jis šitaip save susivartys? Ne kas kita kaip intelektualinis ir dvasinis polėkis jį pagimdė, kad jis 75 metus galėtų dirbti katalikybės ir tautos labui.

Iš tikro protavimo ir tikėjimo priešpastatymas ne tik nereikalingas, bet ir nevertas katalikų, kurių tradicijoje yra visi ankstyvieji Bažnyčios tėvai, šv. Anzelmas ir šv. Tomas, mūsų laikais Karl Rahner, tiek dėmesio skyti protavimo vadinami, atskleidimui. (Nukelta į 4 psl.)

Didysis kompozitorius Johann Sebastian Bach

Trys šimtai metų nuo jo gimimo

JULIUS VEBLAITIS

Vargiai ar rastume kitą tokį kūrėją muzikos istorijoje, kurio kūriniai būtų tiek pamėgdžijami, tiek peranziruojami, tiek vertinami ir analizuojami, kaip Jono Sebastijono Bacho. Todėl ir nenuostabu, kad trys šimtai metų nuo jo gimimo šiais metais yra švenčiami visame kultūringame pasaulyje. Taigi ir po tokios ilgos laiko tėkmės Bachas nėra dingęs kaip menkai suprantama ir istorijos dulkėm apnešta asmenybė. Priešingai, jis tebėra didžiai gyvas ir populiarus šiandieniniame technika persotintame pasaulyje ir, be abejo, tokiu pat išlikęs ir ateinančiom kartų kartoms.

Kodėl šio kompozitoriaus reikšmė ir įtaka muzikoje yra tokia didelė? Kodėl jo kūryba tebėra tokia aktuali ir kerinti net ir po trijų šimtų metų? Atsakymų būtų galima surasti aibes, tačiau pakaks paminėti tik keletą — jo kūryba yra labai logiška, melodinga, matematiškai tiksli ir sugėba išgauti meninio pakilimo ekstazę. Pagaliau, Bacho muzika yra tokia, kaip niekieno kito.

Kompozitoriaus jaunystė ir kova už jį

Kas gi yra tas nepaprastas vokiečių kūrėjas? Gimė jis 1685 metais kovo 21 dieną Eisenstado miestelyje, Tiuringijoje. Šiandien ten yra Demokratinė Vokietijos Respublika — Rytinė Vokietija. Bacho tėvas buvo gerai išsilavinęs smuikininkas ir violistas. Deja, abu tėvai pasimirė, Jonui Sebastijonui būnant vos dešimties metų. Našlaitis buvo pasiūstas toliau augti pas savo vyresnįjį brolių Joną Kristijoną. Šis jau dirbo Ohrdurfio miestelio vargonininku. Užuot rodes savo broliukui meilė ir globa, jis elgėsi be galo šaltai ir buvo griežtas, beveik tironiškas. Sulaukęs penkiolikos metų, Bachas buvo priimtas į berniukų chorą šv. Mykolo bažnyčios, Lueneburge. Kadangi už dainavimą chore buvo mokamas atlyginimas, tai jis ūmai atkuto, pasijuto nuo brolio nepriklausomas ir pasinėrė į muzikos studijas visa dvasia ir protu. Čia jis rimtai pradėjo mokytis groti smuiku, vargonais ir daug dirbo, narpliodamas kompozicijos ir harmonijos galimybių paslaptis.

Būdamas devyniolikos metų jaunuolis, Bachas gavo vargonininko vietą Arnstadto mieste. Tuo metu Luebecko mieste gyveno kitas pagarsėjęs vargonininkas ir kompozitorius Dietrich Buxtehude. Jis rengdavo vargonų koncertus, o savaitgaliais kartais duodavo pamokymus apie instrumentinę muziką. Bacha tai labai traukė ir domino. Nieko nelaukdamas, jis pasiprašė klebono vienam mėnesiui jį atleisti nuo darbo ir pėsčias pasileido į tolimąjį Luebecką. Išgirdęs naujo tipo variacijas, jis taip buvo

sužavėtas Buxtehudės muzikavimu, jog vietoj mėnesio prabuvo tris. Grįžęs į Arnstadą, jis patyrė daug „pylos“ ir rūšių papeikimų. Galbūt dėl to jisai vėliau susirado vargonininko darbą Muehlhause mieste. Čia jam mokėjo 85 guldenus metinės algos, taipgi tris maišus grūdų, du vežimus malkų ir tris pundus šakų... Be to, jo dėdė iš motinos pusės paskyrė penkiasdešimt guldenų palikimo. Dabar jis pasijuto visiškai savarankišku vesti žmoną ir sukurti šeimą.

Kiek pagyvenęs Muehlhause, jis gavo darbą kunigaikščio kopylčioje, Weimare. Čia per devynerius metus jisai parašė turbūt savo monumentaliausius vargonų kūrinius. Taipgi jis plačiai reikėsi ir kaip vargonų virtuozas. Kartą, 1714 metais, Hessės princas, išgirdęs Bachą vargonais grojant nepaprastai sudėtingą pasažą pedalais, buvo tiek užkerėtas, kad baigus groti nusimovė savo brangakmeniais išpuoštą žiedą ir jam padovanojo.

Nežiūrint geros reputacijos princų akyse, jis vis dėlto paprastuose žmonėse buvo tik nuolankus, dievobaimingas, ir daug dirbantis vargonininkas, panašiai kaip siuveljas ar odininkas.

Weimaro vyriausiasis kunigaikštis nedaug tenusimamė muzikoje ir atsiradus kapelmeisterio vietai, atidavė ją kitam, menkesnio muzikinio išsilavinimo žmogui. Bachas dėl to užsigavo ir parašė, kad iš pareigų jį atleisti, nes jis galėjo gauti kapelmeisterio vietą Coetheno miestelyje. Kunigaikštis, užto jį atleides, pasidomė didįjį kompozitorių keturiom savaitėm į kalėjimą už... nepaklusnumą. Pagaliau išėjęs iš kalėjimo, jis visiškai atleidimą gavo ir tapo Coetheno kamerinio orkestro dirigentu. Su savo pirmąja žmona Marija Barbora Bachas sugyveno septynis vaikus, o po to jį mirė. Po metų jis vedė kitą, dvidešimt vienerių metų Oną Magdalėną. Ši jam pagimdė tryliką vaikų. Taigi, dabar jo šeimoje augo dvidešimt vaikų! Tiesa, dalis jų vėliau mirė, tačiau šeima liko dar gausi.

Atsiradus kantorios vietai, Bachas išvyko į Leipzigą ir ten pragyveno dvidešimt septynerius metus, iki pat savo gyvenimo pabaigos. Čia jam teko daug įvairių pareigų: mokė vaikus lotynų kalbos, lavino choristus ir instrumentalistus bei vargonavo ir vadovavo dviejų stambiųjų bažnyčių muzikinei veiklai. Jam buvo net uždrausta be burmistro leidimo aplėisti miestą. Papildomų įplaukų jis gaudavo už grojimą per jungtves ir laidotuves. Šiam žmogui buvo duotas paprastas ir aplūžęs mokyklos butas: tamsus, šaltas ir visai apleistas. Ir vis dėlto, nors ir tokiose skurdiose sąlygose, jis nesiliovė kūręs. Čia jis parašė Kančią pagal šv. Matą, garsiąsias Mišias h-mol, kantatas

Kompozitorius Johann Sebastian Bach. Portretas, kurį 1748 m. nupatė Elias Gottlob Hausmann, buvo surastas tik 1919 m. ir Bacho 300 metų sukakties proga šią vasarą buvo eksponuojamas didžiuosiuose Vokietijos miestuose.

choralus, motetus, bei kitus bažnytinės muzikos šedevrus. Jo gyvenimo darbai ir visa kūryba buvo skirta didesnei Dievo garbei. Bachas buvo tiek daug atsidėjęs muzikai, kad apie kitus menis ir mokslus jis veik nieko neusiūgėdavė. Jo literatūriniai interesai buvo riboti ir sukosi daugiausia tik apie teologijos klausimus. Jo tarmė ir vokiečių gramatikos vartojimas išduodavo jį kaip turintį menką bendrąjį išsilavinimą. Tačiau jo muzikinė kūryba, lyg kokia neišsėmiama versmė, buvo stulbinanti ir neįsibaigianti. Taip jo garsas sklido po įvairius miestus ir plačias apylinkes.

Pažintis su kaizeriu

1747 metais Bachas nuvyko į Potsdamą, kur jo sūnus Karolis Pilypas dirbo kapelmeisteriu Friedricho Didžiojo rūmuose. Pats kaizeris buvo muzikos mėgėjas ir neblogai grodavo fleitą. Išvydęs didįjį kompozitorių jis tarė: ponai, senasis Bachas atvyko! Jį čia paprašė išbandyti rūmuose esančius fortepijonus ir vargonus. Išgirdęs Bacho sugebėjimą menką melodiją išvystyti į didelio grožio fugą, kaizeris jį labai pagyrė. Užtai Bachas vėliau jo garbei specialiai parašė sešiu dalių fugą ir nusiuntė jam, kaip savo padėkos ženklą už jo malonų priėmimą būnant Potsdame.

Gyvenimas ir kūryba Leipzige

Mirus šv. Tomo bažnyčios vargonininkui Kuhnau, vieta buvo pasiūlyta kompozitoriui Georg. Telemann (1681-1767).

Tačiau kai bažnyčios taryba Hamburgėje jam pasiūlė didesnę algą, Telemannas pasirinko Hamburgą. Bachas, patyręs apie esamą etatą, padavė prašymą šv. Tomo bažnyčios vargonininko vietai. Iš keturių kandidatų vis dėlto vieta atiteko Bachui. Čia jis pasinėrė į didįjį kūrybos srautą. Gyvendamas Leipzige jisai sukūrė maždaug 265 kantatas, šešis motetus, penkerias mišias, įskaitant ir populiariausias h-mol, keturias Kančias — Pasijas, šv. Mato, Kalėdų ir Velykų oratorijas, įžengimo į dangų oratoriją (Garbinkit Dievą Jo karalystėje), Itališkąjį koncertą, Goldbergo variacijas, ir daugelį įvairių kūrinių fortepionui, vargonams bei kitiems instrumentams.

Nuo didelės darbo įtampos ir katarakto jo regėjimas pradėjo palaipsniui silpnėti ir menkti, kol priėjo prie tokio taško, kad reikėjo daryti operaciją. Deja, operacija nepavyko ir jis apako. Po to dar ištiko paralyžius ir jis liko invalidas. Prieš mirį kazin kokis, stebuklingu būdu jam dar trumpam laikui grįžo dalis regėjimo. Dabar jis sukaupe visas jėgas ir galutinai baigė savo paskutinį kūrinių, pavadintą Fugos menas.

Kūrybinis pripažinimas

Per amžius yra buvę daug nepripažintų genialių kūrėjų, jiems gyviems esant. Ne kitaip buvo ir su Bachu. Jo reputacija buvo žinoma daugiausia tik tose vietovėse, kuriose jis gyveno. Tačiau užsienis, platesniu Europos mastu, apie jį nedaug ką nežinojo. Jo amžininkas Jurgis Pilypas Telemannas buvo

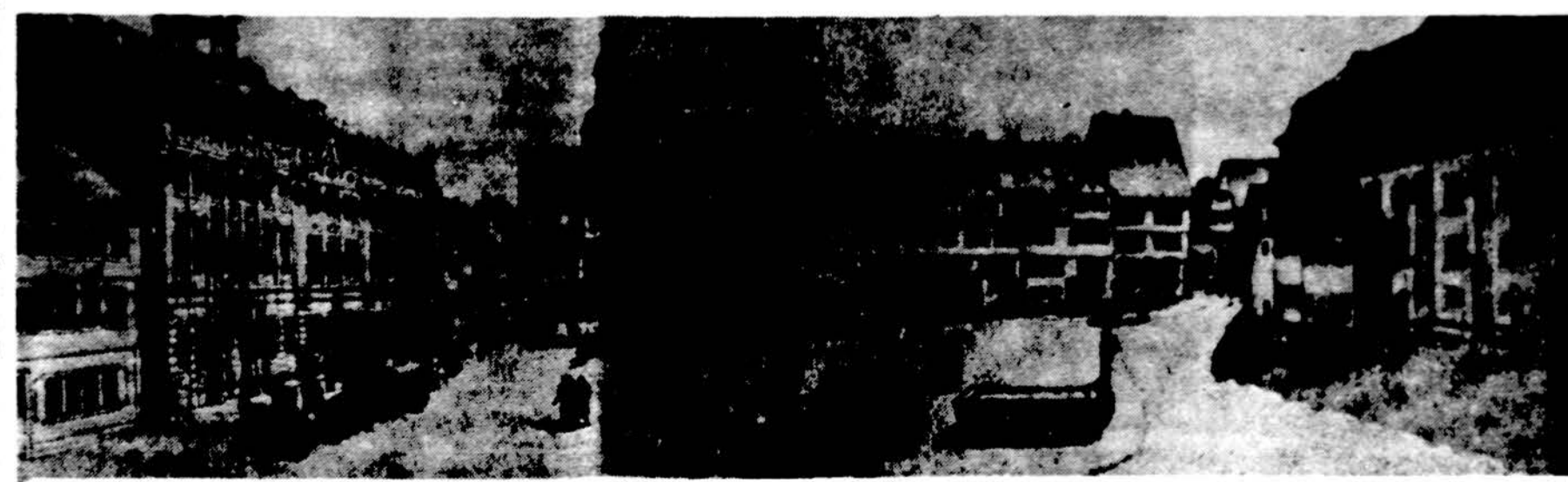
daugiau žinomas ir pagarsėjęs. Praėjus daug metų po jo mirties, susikūrė Bacho draugija, kuri surinko ir išleido gan dideles apimties 60 tomų jo kūrybos knygų. Tikrai apie dešimt kūrinių buvo išspausdinti ir išleisti jam gyvam esant. Visa kita gulėjo istorijos ir laiko dulkių apneštam kambary. Ir taip praėjo apie penkiasdešimt metų nuo jo mirties, tačiau jo kūrybiniu palikimu niekas vis dar nepasirūpino. Tikrai prasidėjus devyniolikam šimtmečiui atsirado trys leidėjai, kurie susidomėjo ir išleido pilnus jo klavyro kūrinius, kurie sudarė keturiolika tomų. Galutinis ir pilnasis Bacho kūrybos „atradimas“ ir pripažinimas prasidėjo 1829 m., kuomet kompozitorius Felix Mendelssohn Berlyne pirmą kartą atvėrė Kančios pagal šv. Matą muzikinį grožį. Visi kiti Bacho kūriniai buvo surinkti ir išleisti 1850-tais metais. Taigi, lygiai po šimto metų nuo šio genialaus kūrėjo mirties!

Kaip jau minėta, visur kultūringame pasaulyje šiemet vyksta festivaliai jo gimimo trijų šimtų metų sukakties paminėti. Nuo New Yorko ir Nairobi, Afrikoje, nuo Muencheno ir Pertho, Australijoje, chorai ir orkestrai atlieka jo nemirtingą muziką. Leipzige, Zenevoje, Londone, Vankuvery bei Toronte vyko dviejų savaitės Bacho kūrinių koncertai. Eisenache, jo gimtinėje, vyko specialūs koncertai, skirti jauniui. Daugelyje universitetų yra rengiamos ypatingos akademijos — koncertai. Reikia manyti, kad ir Lietuvoje, ir, be abejo, Rusijos miestuose buvo pagerbimai ir skambėjo muzika jo atminimui.

Jeigu Bachas būtų gyvas, tai tikriausiai toks milžiniškas ir spontaniškas populiarumas apstulbintų ir jį patį, nes, kaip matėme, gyvendamas didesnio įvertinimo jis neusilaukė. Tik keletas jo rankraščių buvo dėmesingai vertinami nedaugelio to meto muzikos žinovų tarpe. Tik žymia vėliau tolydžio atsirado nemažai pasaulyje pagarsėjusių Bacho muzikos interpretatorių, kaip Vanda Landowska, Leopold Stokowski, Karl Boehm, Karl Richter, Rosalind Turek, Glenn Gould ir daugelis kitų. Atėjo ir tokie, kurie savo balsais imituodami muzikos instrumentus „sugroja“ jo daugiau žmonėse paplitusius kūrinius, sakykim, Air on the G String, nepaprastai gilios minties smuikui skirtą kūrinių. Šio straipsnio autoriui teko New Yorke girdėti vieną tokį koncertą. Tai buvo britų grupė iš Londono, pasivadinusį Swingles Singers. Atlikėjai pasirodė kaip didelių talentų, novatoriško stiliaus, ir aukštos muzikinės kultūros dainininkai. Jie įdainavo plokštelę pavadintą „Bach's Greatest Hits“. New York'e satyrininkas Peter Schickele subūrė taip pat įdomią atlikėjų grupę, pasivadinusią „P. D. Q. Bach“ vardu. Jie nepaprastai įdomiai ir gaudriai komedijos rūmuose panaudoja Bacho muziką savo koncertuose.

Sakoma, kad pilnas Bacho kūrybos rinkinys siekia daugiau negu tūkstantį vienetų. Šimtai dirigentų ir solistų yra įrašę savo interpretavimus plokštelėse ar juostose. Šeši Brandenburgo koncertai yra tapę kone Bacho muzikos skanėstais. Jie įrašyti Deutsche Grammophon/Archiv plokštelėse. Du setai iš jo gausių kantatų, taipgi ir kanadiečio Glenn Gould atliekamos Goldbergo variacijos yra užtikami Columbia bendrovės plokštelėjų įrašuose. Jo gigantiški choriniai darbai, kaip Mišios h-mol ir Kančia pagal šv. Matą, yra įrašyti Deutsche Grammophon su Herbert von Karajan.

(Nukelta į 4 pal.)

Eisenacho miestelio, kur Bachas praleido ankstyvą vaikystę, turgavietė — 18 a. raizynis (Tiuringijos muziejus, Eisenach).

Kun. Augustinui Rubikui prisiminti

Kaip jau buvo pranešta, Vakarų Vokietijoje liepos 22 d. mirė Augsburgio ir Muencheno vyskupijų lietuvių kapelionas a. a. kun. Augustinas Rubikas. Palaidotas liepos 25 d. Memmingene, kur ilgiausiai gyveno, aptarnaudamas vokiečius ir lietuvius ir kapelionaudamas pas vienuolius. Laidotuvių apeigas atliko vyskupas Antanas Deksnys ir vietos klebonas kun. Walch bei apie 20 kunigų. Giedėjo sol. Lilija Sukytė, vargonais jai akompanavo prof. dr. Vytenis Vasyliūnas. Prie kapo kalbas pasakė kun. K. Gulbinas, prof. V. Natkevičius, prof. V. Bieliauskas ir kt. Aprašytas ir vokiečių spaudoje, ta proga paminint ir parvergtą Lietuvą.

A. a. kun. Augustinas Rubikas

Kun. Augustinas Rubikas buvo ne tik sielovados darbininkas tarp lietuvių ir vokiečių, bet taip pat ir žymus teologas, kuris nebuvo *unius libri* (vienos knygos) skaitytojas ir skelbėjas, bet sekė dvasinę, informacinę Bažnyčios literatūrą ir naujausius teologinius veikalus įvairiomis kalbomis, ypač vokiečių ir prancūzų kalbomis. Nors nebuvo stiprios sveikatos, — jaunystėje susirgęs džiava, visą gyvenimą nuo jos pasekmių kentė, — bet dalyvaudavo sąjūdžio „Kirche in der Not“ konferencijose ir plačiai aprašydavo vokiečių katalikų rūpesčius persekiojamaisiais už geležinės uždangos, vargštančiais Bažnyčios nariais Pietų Amerikoje ir Afrikoje. Tos konferencijos duomenis, svarstymus ir planus aprašydavo ir skelbdavo lietuvių spaudoje. Ne visuomet tiko lietuviams panaudoti savo bažnytiniuose reikaluose, bet visuomet tiko rūpestis Bažnyčia. Žinios apie religijos pažangą, jos persekiojimus ar persekiojamiesiems paramą.

Augustinas Rubikas nebuvo užsidaręs tik savyje ir teologiniuose reikaluose. Jis buvo socialus, artimas tiems žmonėms, su kuriais dirbo

sielovadoje ar bendravo gyvenime svetimame krašte. Gerai mokėdamas vokiečių kalbą, jis turėjo daug draugų vokiečių, nes ir jiems buvo įdomūs jo teologiniai svarstymai, studijos, išvados. Kurį laiką dirbdamas vokiečių parapijoje, jis jungėsi, kiek sveikata leido, į vietinį gyvybės ir pastoracinius reikalus, kurie skyrėsi nuo pastoracijos tarp lietuvių, bendravimo su lietuviams ir dalyvavimo grynai lietuviškuose subvimuose.

Būdamas a. a. vysk. Prano Brazio sekretorius, jis jam padėjo paruošti raštus, naudingus to meto Europos lietuviams, bet taip pat ir viso pasaulio lietuviams. Vysk. P. Brazys buvo jo draugas iš gimnazijos laikų (baigęs tik vieneriais metais anksčiau), juo pasitikėjo ir jam pavėdavo išstudijuoti specialius klausimus. Nors pats vyskupas rašydavo įvairius raštus, bet jo sekretoriaus kun. A. Rubiko buvo paruošta medžiaga, kuria jis galėjo pasinaudoti.

Velionis dažnai kėsdavo buvusios džiavos pasekmes ir turėdavo gulėti net dienas

metu, bet ir tada jis neapleisdavo studijų; lovoje gulėdamas, net temperatūros turėdamas, jis skaitydavo ir žymėdavosi tas vietas, kurios jo studijoms buvo labiau reikalingos, kurias jis galėjo panaudoti savo straipsniams ir paskaitoms. O jis buvo nuolatinis Europos Lietuvių studijų savaitės paskaitininkas, skaitė paskaitas ar paruošė jas perskaityti kitiems Lietuvių Katalikų mokslo akademijoje, kuri yra išspausdinusi ar dar paruošusi „Suvažiavimo darbuose“.

Kad geriau suprastume a. a. A. Rubiko teologines studijas ir jų pobūdį, atsiverčiame *Aidy* žurnalo 1980 m. nr. 2. Ten jis rašo „Šventasis Raštas ir evoliucija“. Straipsnis pagrįstas istoriniais duomenimis apie evoliuciją tikinčiųjų ir netikinčiųjų priėmimą. Paskiau jis duoda savo studijų išvadas ir teologų, kurie jau šiais laikais suprato evoliucijos esmę ir Šventojo Rašto apreiškimo apimtį. „Dar 1909 m. Biblinė komisija Romoje Šv. Rašto klausimams spręsti buvo paskelbusi, kad pirmuosius Šv. Rašto puslapius reikia suprasti ir kaip istorinius dalykus atpasakojančius. Dauguma katalikų teologų tai aiškino evoliucijos nesuderinamumu su Šv. Raštu“, primena Rubikas. Bet toliau sako, kad Šv. Raštas „nėra istorijos vadovėlis, kokio reikalauja modernūs žmogus“... dieviškoji tiesa galėjo būti išsakyta tik ano meto kalba, kurioje tarp kitko atsispindi ir ano meto žinios apie gamtą. Todėl čia reikia skirti du dalykus: *kas pasakytas ir kaip pasakytas*. Jis daro logišką išvadą, jog pagal Šv. Rašto pirmąsias knygas net devyni teiginiai yra, kad Dievas įvairius gyvius sukūrė „pagal jų rūšį“, o žmogų „pagal Dievo paveikslą“. Tuo Šv. Rašto autoriai nori pasakyti, kad tarp žemesnių gyvūnų, sukurtų „pagal jų rūšį“, ir žmogaus, sukurtu „pagal Dievo paveikslą“, yra

milžiniškas skirtumas. „Tokiu būdu Dievo įkvėptų autorių redaguotas Šv. Raštas evoliucijos minčiai lieka neutralus: nei jis neigia, nei jis ją teigia. Jis tokiomis klausimais iš viso neužsiima. Atspėti, atsekti, kaip Dievo sukurtas žmogus žemėje yra atsiradęs, yra uždavinys jau gamtininkų, gamtos mokslų specialistų“. Tai dabartinis Bažnyčios mokslas apie evoliuciją, kurią kun. A. Rubikas paprastais žodžiais mėgina išaiškinti, kad tą klausimą suprastų ir eilinis katalikas.

Rašydamas apie Mišių prasmę, kun. Augustinas Rubikas daug neišvedžioja teologiškai, bet paremia Šv. Raštu ir Bažnyčios priimtomis definicijomis. Jis cituoja šv. Pauliaus laišką (Žydams, 7, 27 ir t.t.), kad Viešpats Jėzus savo atperkamoji darba „atliko vieną kartą visiems laikams“... „savuoju krauju vieną kartą visiems laikams įžengė į šventovę ir įvykdė amžinąjį atpirkimą... Ir įžengė ne tam, kad pakartotinai atnašautų save“. Ir jis pabrėžia, kad „jis čia (Mišiose) nužengia jau prisikėles ir dangaus garben įžengęs“. Jis padaro išvadą prieš klaidingus Mišių aiškinimus: „Todėl Bažnyčia Tridento susirinkime ir moko, kad mišios yra kruvinos Golgotos aukos sudabartinimas (repraesentatio) *nekruviniu būdu*“. Taip jis vėl paprastai aiškina *Aidy* 1983 m. nr. 4, kalbėdamas apie klaidingus Eucharistijos ir šv. Mišių aiškinimus.

Pacituotos tik dviejų straipsnių išvados, kaip pavyzdžiai, kad a. a. kun. Augustinas Rubikas mokoje paprastais žodžiais išreiškė gilią tikėjimo tiesas, kad jis buvo skaitęs ir gerai išstudijavęs naujausius teologijos veikalus, kurie sutinka su Bažnyčios skelbiamu mokslu.

A. a. kun. Augustinas Rubikas buvo gimęs 1915 m. rugpjūčio 19 d. Skaisgirio km., Sintautų vlsč., Šakių apskrityje. Mokėsi Marijonų gimnazi-

Būrys X-sios Europos lietuviškųjų studijų savaitės dalyvių Vasario 16 gimnazijoje, Vokietijoje. Pirmoje eilėje matyti a. a. kun. dr. Andrius Baltinis, a. a. prof. Zenonas Ivinskis, kun. dr. Petrošius, kun. dr. Juozas Vaišnora, prof. Antanas Maccina, a. a. dr. Jonas Grinius, a. a. prof. Juozas Eretas.

Apie romaną „Pėdsakai liūne“

Dr. K. Ēringis „Partizaninio karo (1944-1953 m.) keturiasdešimtmečiui“ straipsnyje *Drauge* (1985 m. rugpjūčio mėn. 10 d.) duoda naujų faktų, spėliojimų ir interpretacijų romanui „Pėdsakai liūne“.

Veikalų apie ilgą, komplikotą partizanų Lietuvoje fenomeną čia buvo maža (a. a. A. Barono, J. Gliados, A. Kairio ir kt.) ir jie buvo apie vieną ar kitą epizodą, kad mišios yra kruvinos Golgotos aukos sudabartinimas (repraesentatio) *nekruviniu būdu*. Taip jis vėl paprastai aiškina *Aidy* 1983 m. nr. 4, kalbėdamas apie klaidingus Eucharistijos ir šv. Mišių aiškinimus.

Tema dėkinga ir nedėkinga, nes pilnai čia apie ją nežinoma ir asmeniški nepergyventa. Stengiamasi apimti tiek, kiek romano vartai leidžia. Daugiausia tokie romanai nėra net istoriniai, tai fikcija. Veikia vienas ar keli personažai, o aplink juos toli horizonte vyksta tikra istorija

istorikams. Taip rašomi tokie romanai, iš viso veikalai vadinami romanais.

Ir „Pėdsakai liūne“ panašiai. Ten studijuoti trys personažai. Čekistas Senkus, čekistų prispirtas partizanų išdavėnėti studentas Kiela ir partizanų vadovas Laucius. Kiek mažiau ir ryšines duodami jų veiksmams ir mintims. Romane „partizanavimo procesas, priešio pinklės ir partizanų buitį gamtoje ir mieste skamba gal įtikinčiau“, rašo dr. K. Ēringis. Čekistų štabo vyresnieji karininkai tai tik fonas, iš kurio išplaukia mintis infiltruoti partizanus po nepasisekimą. Ir romane yra užuominų, kad jų vyriausieji priklausė dar vyresniems ir gauna svarbesnius įsakymus iš dar aukščiau. O kas yra aukščiau? Ar neaišku, kad tai okupantai?

Romano rėmai neina taip toli,

joje Marijampolėje ir ją baigė 1936 m. Paskiau studijavo Vilkaviškio kunigų seminarijoje ir kunigū Vilkaviškyje buvo įšventintas 1942 m. gegužės 10 d. Karo metu dirbo Vokietijoje tarp lietuvių ir vokiečių. Po karo studijavo Romoje, kur įsigijo teologijos licenciatą laipsnį ir vėl grįžo dėl sveikatos į

Vokietiją, kur praleido visą savo gyvenimą, kol nepagydomas vėžys galutinai sunaikino jo silpną kūną, kuriame buvo stipri siela.

Kun. A. Rubiko netekimas yra didelis nuostolis ne tik Vokietijos lietuviams, bet taip pat teologijos mokslui ir jo populiarinimui.

kaip K. Ēringis norėtų, net iki Suslovo, nuo jo iki Stalino? Net pats K. Ēringis, rašydamas apie juos ir kitus tik spėlioja, vartodamas „tik vėliau paaiškėja“, daugelį kartų „matyt“, „neva“, „enciklopedijose nėra“. „Pėdsakai liūne“ parašyti, vartojant „Encyclopedia Lituanica“ ir straipsnius žurnaluose.

Bet romane svarbiausia buvo parodyti, kaip vyko partizanų infiltracija, pralaimėjimai dėl infiltracijos, kuri vėliau partizanų juos išsifruota, ir veikalas baigiasi antra partizanų pergalė. Pirmoji buvo įvykusi prieš romano pirmąjį puslapį.

Vykstant partizanų infiltracijai, pralaimėjimams, aišku, kyla įtampas, įtariamais kiekvienas, nepasitikimai; ir tai, ir kitkas gali atrodyti kaip klasių kova. Tai daugiau kaip klasių kova, tai baimė mirties ir išdavystės. Psichologija reikalauja, kad ir išdavikas Kiela bijo. Tų trijų — keturių charakterių dviasioje peireina įvairios mintys, geros, pusblogės ir blogos taip, kaip gyvenime žmogui; net kartais viskuo suabejojančiam čekistui, dar jaunam Senkui.

Laikai buvo labai neramūs, vidinis pasaulis komplikotas. Šis vidinis pasaulis ir buvo romanui pasistatyta užduotis.

P. G. P. Melnikas

Iš kelionės po Kiniją

Pekinas (Beidžing)

Jazminų balti sudžiūvę lapeliai išsiskleidžia, verdančiu vandeniu apipilti. Geriama kvepiantią arbatą, stebdami pro langelius apačioje plaukiojančius debesis, lyg didingo okeano suplaktas bangas.

Netikime, kad esame pakeliui į Pekiną, vakariečiams taip neprieinamą per daugelį pastarųjų metų. (JAV ambasada Pekine bus atidaryta tik už kokio pusmečio.)

Su kasytėmis kinitės patarnautojos, visos vienodos „Mao“ stiliaus kostiumais apsvilkusios, iš tam tikro „samovaro“ naujai pripildo puodelius. Visi jaučiame didelį smalsumą, kai kurie net savotišką įtampą, visų pulsas greitesnis, širdys plaka smarkiau.

Mūsų gan dar jaunas palydovas Jeff Kriendler (vienas iš dabartinių Pan Am bendrovės viceprezidentų) susirinkusiai grupei iškilmingajame Otani viesbutyje, Tokyo, prisipažino, kad iš tikrųjų tiksliai apie būsimą kelionę mūsų painformuoti negalys. Pačių kinitėjų sudaryti planai gali būti pakeisti net paskutinę minutę, gal matysime tą miestą, o gal ne. Tik ir jis pats, jau po visą pasaulį plačiausiai išsibastęs, jaučia, kad ši bus monumentalni ir neužmirštama kelionė.

Matyti rudoka žemė ir, jau beveik visai nusileidus, besidarbuojantys aerodromo laukuose darbininkai, sodiną lyg ir daržoves. Jie susilenkę dirba savo darbą, mažai kreipdami dėmesio į lėktuvo atvykimą.

Be jokių modernių priemonių lagaminai, iš rankų į rankas metami, atsiranda Pekino aerodromo salėje taip pat greitai, kaip ir mes patys. Jų niekas netikrina, užantspauduoja pasus, visi formalumai baigti per keletą minučių.

Jau tamsoje pasiekiami „Draugystės“ viesbutį, vaziuodami mylių mylias per

žmonėmis perpildytas gatves. Vieni būreliais susimėtę šnekučiuojasi bei rūko, kiti skaito ar rašinėja silpnų gatvių lempelių apšviestame rate.

Rytą Pekino zoologijos sode pasidžiaugę vaikiškai bežaidžiančiomis pandomis, esame pakeliui į Tiananmen aikštę ir pro iškilmingus vartus žengiamie į imperatoriškų rūmų kompleksą, plačiai žinomą kaip „Uždraustąjį miestą“. Iki 1911 metų, kada buvo nuverstas paskutinis Manču imperatorius, tai tikrai ir buvo „miestas“, uždraustas beveik visiems. Nuverstam 5 metų amžiaus imperatoriui ir jo namiškiams buvo leista čia kurį laiką privačiuose apartamentuose ir toliau gyventi (iki 1924 m.), nors dalį „miesto“ atidarė kaip tautos muziejų. Vėliau net išleisti nuvers-

„Dangaus šventykla“ Pekine.

to imperatoriaus Xuan Tong memuarai, pasirašyti jo „paprastu“ vardu Pu Yi, pavadinti „Nuo imperatoriaus iki piliečio“ (mirė jis 1967 m.).

„Uždraustąjį miestą“ suglaustai aprašyti yra sunkus uždavinys. Yra pasaulyje daug nuostabių pavienių pastatų, bet jeigu ištume visą didžiulį kompleksą kaip vieneta, tai „Uždraustasis miestas“ turėtų būti prie paties viršaus bet kokio sąrašo dėl jo dimensijų, su taip harmoningai išdėstytais individualiais rūmais, didžiulėmis aikštėmis, priėmimų bei puotų salėmis, marmuriniais tiltais per tekantį upelį, sodais, paviljonais bei begalybę kitų įvairiausių funkcijoms skirtų pastatų. O ką bekalbėti apie pastatų įvairiausių pagražinimus, spalvų derinį ir neįkainojamos vertės ir grožio meno turtus, kurių dar apėčiai matoma ir pačiame „Uždraustajame mieste“. (Daugybė meno turtų buvo išvežta į Taiwaną ir dabar yra Taipei muziejuje.)

Vieta bei pagrindinis planas yra nepakeisti nuo Ming dinastijos laikų (15 a. pradžios). Sugriauti ar sudegę rūmai vis būdavo atstatomi ir tam ypačiai pasidaravo Manču imperatorius Qian Long (18a.). Ci Xi (Tz'u-hsi), paskutinioji našlė imperatorienė, pristatė dar daugiau paviljonų. Dvidešimt keturi Ming ir Qing (Manču) dinastijų imperatoriai vadino „Uždraustąjį miestą“ savo namais ir čia gyveno didžiuliuose liuksuose.

„Miestas“, apimęs 250 akrų, yra visas apsuptas 35 pėdų aukštumo purpurinės spalvos siena, ir ta siena apsupta plačiu, vandens pripildytu grioviu. Visose keturiose „miesto“ pusėse yra iškilmingi vartai, keturiuose kampuose — pagodos stiliaus geltoni observacijos bokštai.

Visame „Uždraustajame mieste“ matoma didelė harmonija ir tai yra rezultatas kinitėjų įdomios, bet gan nesudėtingos architektūros. Beveik visi pastatai yra tik dviejų aukštų (nors pagrindiniai rūmai statyti ant skirtingų marmurinių platformų) ir stovi viduryje aikščių, kurių didumas keičiasi su rūmų svarbumu. Ir mažiausios detalės čia subordinuotos bendrai harmonijai išlaikyti.

Bronzine liūtas „Uždraustajame mieste“, Pekine.

Nuotaiką, kurią norėjo sukurti „miesto“ statytojai, galima pajusti iš vardų, kuriais pavadinti rūmai, salės bei vartai. Pvz., „Aukščiausios harmonijos salė“, „Dangiškojo nekaltumo rūmai“, „Žemiškiosios ramybės rūmai“ ir pan.

Mūsų grupelė, vietinio gido vedama, maišosi su pačiais kinitėčiais bei kitais turistais daugiausia iš rytinio bloko kraštų, nors sutinkame ir būrelį kanadiečių daktarų. (Kanada jau ir tada turėjo Pekine ambasadą.)

Aksys netiki, ką mato ir rankos nedrausiai kelia aparatą. Ilgokai trunka, kol pereiname tik per centrinę „miesto“ dalį ir apžiūrime daugiausia tik svarbiausius rūmus, aikštes bei meno kūrinius. Pasiekę Shen Wu men vartus, sėdame į iš kitos pusės atvežtą ir mūsų belaukiantį autobusą.

Popietėje veža mus į „Draugystės“ krautuvę, bet, atpažinę Tiananmen aikštę, išlipame ir atsiskiriame nuo grupelės. Tiananmen — „Dangiškiosios ramybės aikštė“ yra viduryje Pekino ir laikoma širdimi visos Kinijos. Vardas paimtas iš ten pat esančių iškilmingų vartų, vadinamųjų „Už-

draustąjį miestą“. Aikštėje (98 akrų didumo) stovi svarbiausi valdžios pastatai, paminklai, taip pat Mao Zedong mauzoliejus (kurį vėliau ir aplankėme), vyksta čia parados, ir sakoma, kad aikštė sutalpi- na milijoną žmonių.

Tad šiek tiek pasivaikštinėję jau antrą kartą žengiami pro vartus ir atsiduriame pasakiškame „Uždraustajame mieste“. Turistų jau visai nebėra, tik keletas kinitėjų šeimynėlių šen ten baigia piknikauti. Jau žinodami „miesto“ planą, einame į priekį. (Toks ir yra planas, kad natūraliai esi traukiamas į priekį.) Gėrimės žėrinčiais aukšniais stogais, besileidžiančios saulės apgaubtais. Galima tiesiog įsivaizduoti kylančius smilkalų dūmus iš tam skirtų didelių „cloisonnė“ vazų ir ant iškilmingo sosto sėdinti, aukšniais rūbais išpuoštą imperatorių, į kurį niekas nė akių nedrįso pakelti.

Ir dabar matomi tie sostai skirtinguose rūmuose ir tarp įvairiausių meno turtų bronziniai didžiuliai vėžliai bei gervės, simbolizuojantys nemirtingumą. Koks gyvenimas čia vyko, pilnas visokių intrigų tarp princesių, eunuchų, konkubinų ir tarnų! (Eunuchai, turėdami dideles įtakos, ypačiai įnešdavo daug nedarnos.)

Rašytoja Pearl Buck, tais laikais augdama Kinijoje, dar jauna būdama girdėdavo pačių kinitėjų pasakojimus apie labai painias intrigas tarp našlės imperatorienės Ci Xi (Tz'u-hsi) (anksčiau buvusios imperatoriaus Xian Feng konkubinės) ir jos tikro sūnaus imperatoriaus Tong Zhi, o jam netikėtai mirus tik 19 metų amžiaus sulaukusiam, apie paslapčiomis į „miestą“ atgabentą, įsūnytą ir tuojau imperatoriui paskelbtą Guang Xu, jos sesers 4 metų amžiaus sūnų. Už jį ji pati valdė 14 metų, o kiek vėliau jį nuvertė nuo sosto ir įkalino. Šias visus intrigas Pearl Buck įdomiai savo autobiografijoje ir aprašo. „Mieste“ yra šuliny, cementiniu dangčiu uždengtas, žmonių vadinamas „Zhen Fei“ vardu. Rimti duomenys rodo, kad jame, našlės imperatorienės Ci Xi įsakymu, 1900 m. buvo nuskindanti gražioji Zhen Fei (imperatoriaus Guang Xu mylima konkubinė), išdrįsusį senąją našlę pakritikuoti. Guang Xu ir Ci Xi abudu mirė

Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas

Žodžio ir muzikos vakaras

A. MARKELIS

Rugpjūčio 30 d., penktadienį, įvyksta jaunimo susipažinimo vakaras Jaunimo centre, Chicagoje. Renginio programa, atliekama jaunųjų ateitininkų, žodžio ir muzikos menininkų, bus pritaikyta tiek jaunimui, tiek ir vyresniajai kartai. Jubiliejaus proga tinka, kad būtų pagerbti ateitininkų žodžio ir muzikos veteranai, iškeliant jų kūrybą; taip pat tinka, kad jaunosios ateitininkų kūrybinės jėgos turėtų progos išsivystyti šiame renginyje ir neužgesti ateityje. Reikia pabrėžti, kad visi jubiliejaus proga renginiai ir simpoziumai nėra skirti vien ateitininkų publikai, bet visai lietuvių visuomenei, ypač jaunimui, kurio nebeskiria ideologinės užtvanos, bet jungia kultūriniai momentai, bendri visai lietuvių išėjimai.

Žodžio ir muzikos vakaro nereikėtų minėti *Draugo* priede, jei šis renginys būtų tik eilinė vakaronė. Ji minime čionai, kadangi 75 metų jubiliejinis kongresas nėra eilinė proga, bet 75 metų ateitininkų istorija, svarbi ne tik ateitininkams, bet ir visai lietuvių visuomenei. Be ateitininkijos visos Lietuvos priešais, trumpojo Nepriklausomybės laikotarpio ir tremties — išėjimo gyvenimas būtų buvęs tamsesnis, niuresnis ir kultūriškai bei ideologiškai skurdnesnis. Reikia tik stebėtis ateitininkų gajumu: svetur gimęs sąjūdis pergyveno Nepriklausomybės kūrėjų ir du pasaulinius karus, persekiojimą net savo laisvoje žemėje ir išskleidė šaknis svetimoje išėjimo dirvoje. Daug aukų sudėta per tą 75 metų laikotarpį, daug brolių palaidota karų ir rezistencijos audrose, daug nukankintų ir dabar tebekankinamų Sovietų Sąjungos šiaurėje ir pavergtame krašte. Bet

Ingrida Blekytė

tas augalas nenudžiūvo, nežūrint kiek kartų buvo genėjamas ir kertamas, nes savo šaknis yra įleidęs į gilų podirvį, kurio negali pasiekti blogis, nei okupanto kirvis. Tas podirvis yra, buvo ir bus ateitininkų ideologija — „Visa atnaujinti Kristuje“ — ir ištikimybė savajai tautai.

„Pradžioje buvo žodis“. Šiuo Genėzės sakiniu ir bus sutiktas 75 metų jubiliejinis jaunimo vakaras. Prie jo bus prijungta daina, kuri, perkeltine prasme yra taip pat žodis, skambantis žodis. Į programą įeina ateitininkų kūrėjų žodis, kurį skaitys ir vaidins daugiausia ateitininkai. Gal ir nėra taip svarbu, kas ką atliks, nes lietuviškas žodis yra bendras visiems, o ateitininkai kūrėjai priklauso visai tautai, šiaurės ir anapus Atlanto. Pats renginys nepretenduoja į nepasiekiamas meno aukštybes, specialius dainos ir gyvojo žodžio reikšmės, bet jubiliejaus proga bus jaunųjų meno pajėgų išsivystymas su stipresniais ar silpnėjančiais atspindžiais.

Šiame renginyje net ir nebus bandoma išsemti daugumos ateitininkų rašytojų žodžio ir dainos. Tai simpoziumų ir specialiųjų studijų reikalas. Programos pasirinkimas daugiau

atsitiktinis, apsiribojas labiau Amerikoje gyvenančiais rašytojais, tačiau visuomenė be B. Brazdžionio, K. Bradūno, neseniai mirusio rašytojo V. Ramono ir A. Vaičiulaičio išgirs ir A. Jasmanto (Maceinos) ir V. Mačernio eilėraščių. Su savą kūrybą pasirodys ir Italijoje gyvenęs jaunas poetas Saulius Kubilius, kuris taip pat paskaitys K. Bradūno naujosios kūrybos.

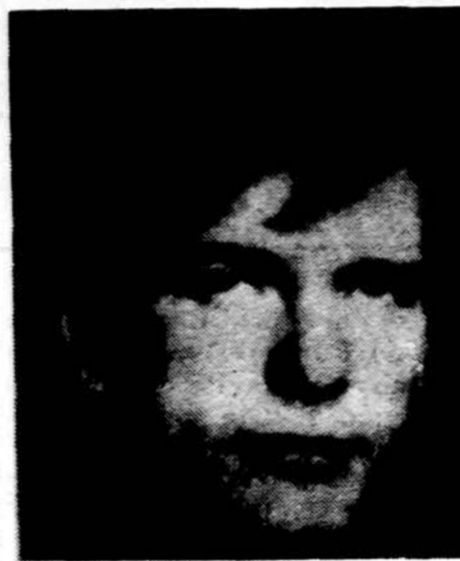
Kalbant apie jaunuosius žodžio ir muzikos menininkus, reikia priminti, kad jie visi gimę už Lietuvos ribų, ir kad jų amžiaus skalė yra tarp 13 ir 32 metų. Suprantama, kad ne visi jų profesionalai, ne visų vienodas pajėgumas, bet visus juos riša išėjimo tėvų likimas ir lietuviybė. Natūralu, kad lietuviškame žodyje kartais pajusime anglišką gaidą, nes jie visi išaugę svetimos kalbos šviesoje, o savosios kalbos šešelyje. Tačiau reikia džiaugtis, kad jie grįžta į mūsų tarpą, nesidrovė gimtosios kalbos, skiria mums savo brangų laiką už aciu, kartais ir be jo. Ypač reikia vertinti profesionalus ar ta linkme žygiuojančius, dažnai gyvenančius be užtikrintos ateities, stovinčius ant iliuzijos slenkščio. Turime daug jaunimo su praktiškomis profesijomis. Jie gyvenime nealks, bet humanitaro dalia

siame krašte kabo tarp žemės ir debesų, apdengta plonu ūkanų sluoksniu, spalvotu, bet struktūriškai silpnu. Žodžio ir dainos sekėjai, patys stovėdami ant silpnos platformos, suteikia gyvenimui stiprumo, grožio ir džiaugsmo, paruošia dirvą, kurioje galėtų augti ne materialiai turtingas, bet kultūringas lietuvis.

Šia proga tenka supažindinti *Draugo* skaitytojus su žodinės kūrybos atlikėjais, jau pripažintais aktoriais. Blekyte, Ruginiu, Sulaityte ir kitais jaunuoliais, žemiau išvardintais.

Ingrida Blekytė. Apie ją rašė mums gerai pažįstamas žurnalistas Alfonsas Nakas, kaip puikiai ji vaidino Šekspyro veikalų charakterius Stratfordo festivaliuose, Kanadoje. Ji šiltai prisimenama Maurice Good knygoje „Every Inch a Lear“, kur jina vaidino Kordelijos rolę drauge su aktorium Peter Ustinov (*Draugas*, 1985 m. kovo mėn. 16 d.). Veik visa jos vaidyba surišta su klasikiniiais veikalais, ypač su Šekspyru. Vaidino taip pat radijo bei televizijos programose ir Court teatre Chicagoje. Šį sezoną ji pasirodys tame pačiame teatre (prie Chicago universiteto) Ariadnės rolę G. B. Shaw „Heartbreak House“, Liucijos — Sheardano veikale „The Rivals“ ir Elenos — Čechovo „Dedė Vania“. Retkarčiais ją matydavome tarp lietuvių. Dabar ji deklamuos Mačernio ir Jasmanto eilėraščius.

Vytas Ruginis. Jaunas aktorius iš Cicerio, kyla amerikiečių teatro pasaulyje, televizijoje ir pastaruju metu filme. Gimęs Anglijoje, baigęs Cicerio Sv. Antano parapijnę mokyklą, Chicagoje — gimnaziją ir humanitarinius mokslus University of Illinois Circle Campus, magistro laipsniu baigė Yale universiteto dramos mokyklą. Jurašui

Vytas Ruginis

Saulius Kubilius

režisuojant, vaidino „The Magnificent Cuckold“ Yale teatre. Broadway jį debiutavo „The Real Thing“ Brodie rolėje. Yra vaidinęs „The Visions of Simone Marchand“ ir „Romeo and Juliet“ spektakliuose. Vakarų metu skaitys ištraukas iš ciceriško autoriaus A. Barono kūrybos.

Laima M. Sulaitytė-Day. Jauna aktorė iš Cicerio, daug kartų dalyvavusi ateitininkų renginiuose ir Jaunimo teatre, savo profesinę karjerą pradėjo Chicagoje „Summer Stock Murder“ vaidinime. Laima vaidino Puck rolę Šekspyro „Vidurvasario nakties sapne“, pasirodė veikaluose „Anybody“, „West Side Story“, „Helen Keller“, „Miracle Worker“ ir kitur. Pastaruju metu ji vaidina „Comedy on Tap“ Read Banon teatre.

Reikia džiaugtis Laimos grįžimu į lietuvišką sceną. Žodžio ir muzikos vakare jina dalyvaus grupiniam V. Ramono „Kryžių“ ištraukos

Saulius Kubilius

***
Yra, kurie kaip retas
kopja į kalnus.
Yra, kurie kaip retas
įveikia žemę, kvapą,
gyvenimo aklą ratą.
Yra, kaip retas gyvasis.
Yra, kaip retas Ramsė
III-čiasis.

***
Akys merkias
Tave matau
Bundu
Tave girdžiu
Atsibusk
Pagunda
Atsibusk!

***
Ašarų,
Kraujo lašų,
ar raudonos rožės
Žiedlapį vieną
Padovanok.

***
brėkšta rytai
rieda jina
per tiltą
per Tiberį
saulė šviesi
saulė kilni
dienų dausų
be balso
ji gieda

inscenizavime ir rečituos iš A. Vaičiulaičio kūrybos.

Vitas Laniauskas. Gimęs Cicerio, kur baigė Sv. Antano parapijnę mokyklą. Gimnazijų varžybose laimėjęs iškalbos ir kitus konkursus, lankė Chicagoje Pedagoginį lituanistikos institutą, baigė Northwestern universitete logopedijos (kalbos patologijos) kursą. Dabar studijuoja teisę. Turėdamas vaidybinių gabumų ir puikų aktoriaus balsą, jis plačiai reikšėsi ateitininkų renginiuose ir Dariaus Lapinsko teatriniuose pastatymuose. Deklamuos B. Brazdžionio eilėraščių ir dalyvaus grupiniame V. Ramono „Kryžių“ fragmento inscenizavime.

Laima M. Sulaitytė-Day

Vincas Olšauskas. Gimęs Hamiltone, Kanadoje, Cicerio baigė Sv. Antano parapijnę mokyklą ir Chicagoje — statybinę inžineriją Illinoiso technologijos institute. Priklausė tautinių šokių grupei „Žilvitis“, gieda parapijnę chorę ir yra „Vaivos“ ansamblio narys. Reikšėsi ateitininkų veikloje ir pasirodymuose. Dalyvaus Ramono „Kryžių“ inscenuotame vaidinime.

Viktoras Radvilas. Gimęs Cicerio, mokėsis Sv. Antano parapijnės mokykloje, universitete studijavo anglų literatūrą ir biznio mokslus. Daugiau kaip 10 metų dalyvauja įvairiuose teatriniuose renginiuose, Jaunimo teatre ir „New Opera Company of Chicago“. Perteiktas metais dalyvavo D. Lapinsko operos „Dux“ (Nukelta į 4 psl.)

1908 metais, tik kelių valandų skirtumu, spėjama, kad našlė imperatorienė Ci Xi buvo kalta dėl Guang Xu mirties.

Vaikštinėjame po dabar taip tylūs rūmus, ir tas grožis prieš akis kažkaip nesiderina su tamsesnėmis žmogaus charakterio apraiškomis.

Traukiame daugybę skaidrių iš visokių kampanų ir šį kartą niekas nieko neužstoja. Mums tik prisėdus pakeisti filmą prisigretina keletas besišypsančių kiniečių ir džiaugiasi, jeigu gali ką nors palaikyti ar bent į vidų aparato pažvelgti. Praeina šeimynėlė kartu su lazda besirašiojančia senute, ir akys instinktyviai nukrypsta į jos kojas. Apautas vyžėlėm kojos yra tik keletu colių ilgumo ir iš pedų formos aišku, kad senutė yra seno kiniečių papročio auka, t.y. turtingų šeimų mergaičių „pėdų vnyojimo“, nes mažos pėdos tuo laiku buvo laikomos vienu iš pačių svarbiausių moters grožio atributų.

Apleidžiame „Uždraustą miestą“ ir atsirandame gan judioje gatvėje. Šį kartą mūsų niekas nesutinka, tad prisijungiame prie belaukiančios grupelės. Netrukus jau lipame į gerokai perpildytą autobusą, paduodami konduktoriumi pasirinkti, ką tik jis nori, iš delne gulinių smulkių pinigėlių. Pamatę mus, tik vienus vakariečius, pašoka keli kiniečiai ir rankomis rodo mums atsistėti. Purtome galvą dėkingumo ženklais, bet jų vietų užimti neskubame. Kiniečiai laimi, kada po pakartotinių prašymų nesmagu neprimti jų tikrai nuširdaus pasiūlymo. Stumiamės į priekį iš dešinės, vis stebėdami toluoje matomą aukštą mūro sieną. Sienai pasibaigus, skubame išlipti, kad visiškai nepasimestume. Išlipę, atsimojuojame su viso autobuso bendrakeiviais. Kokios geros jų akys ir koks nuširdus šypsny!

Sienų nebeatome, bet žinome, į kokią pusę turėtume važiuoti, tad pavaziavę kitu autobusu, netrukus atpažįstame Tienanmen aikštę ir nužingsniuojame „Pekino“ viešbučio link. Ten, mūsų gerokam nusteblimui, randame Jeff, besimieriojančią suvenyriui nusipirkta „Mao“ kostiumą. Prie kinietiško šalto alaus dalijamas patirtais įspūdziais. Ateityje daug kartų Jeff paliks

grupelę ir prisijungs prie mūsų. Taip kartu Nankine kopsime į aukštai kalnuose pastatytą daugiaaukštę pagodą ir kartu Sanchajuje vaikštinėsime miesto parke, kur prie jėgimo kitados buvo vakariečių uždėtas gėdingas užrašas: „Nei šunų, nei kiniečių neleidžiama“.

Įdomus buvo ir pabuvojimas „Draugystės“ viešbutyje. Mūsų grupelės keleviai, pasigėdėję jiems priprastų potogumų, didelio karščio iškankinti, pamiršo daugiausia ir drovumą ir vaikštinėjo savo kambariuose kaip kam išėjo, o visų langai dieną naktį buvo plačiausiai praverti. Nuolatinių troškulių numalšinti visi iki vieno, „išmokome“ gerti dažniausiai šiltą alų (pasirinkimo beveik nebuvo, išskyrus tam tikrais momentais — arbata), o buvo laimingas momentas, kada, iš kokios nors išvykos grįžus, alaus butelius mums traukė iš ledais pripildytos statinės. O Pekine tik išvykų buvo daug, nes ten yra labai daug ko pamatyti!

Ypačiai aukštai vertinama yra „Dangaus šventykla“ ir visas didžiulis kompleksas, apimęs net kelias mylias, užsilikęs taip pat jau nuo Ming laikų. Viduryje apskritos aikštės pastatyta didžiulė, apskrita, triaukštė marmurinė platforma, išskautuotomis marmurinėmis baliustradomis apsupta, su laiptais visose keturiose pusėse (apskrita forma — dangaus simbolis). Tai „Dangaus altorius“ po atviru dangumi, kur imperatorius iš „Uždrausto miesto“ per žiemos saulėgražą su iškilmingiausia procesija per Tienanmen aikštę ir paradinį kelią būdavo atlydimas, idant ant šio altoriaus paaukotų aukas „Didžiai dvasiai, kuri gyvena danguje“ ir „pasikalbėtų su dangumi“. Visas ten vykdavęs ceremonijas yra labai detališkai aprašytas. Tarp kylančių smilkalų dūmų būdavo paaukojamas parinktas jautis, šventikai atvyniodavo senus silkinius ritinius ir iš jų garsiai rečituodavo senobines maldas, muzikantams palydint senoviskais instrumentais. Ir imperatorius, „Dangaus sūnus“, tuo momentu išgyvendavo tam tikrą ekstazę.

Didelio grožio yra pagrindinė komplekso atrakcija — „Maldos dėl gero deliaus salė“, šiandien paprastai vadinama tik „Dangaus šventykla“. Įdomi architektūra

šios apskritos šventyklos, spalvingai išdekoruotos iš lauko, o dar labiau iš vidaus. Šventykla yra laikoma jau tautos monumentu, net ir savotiška emblema. Jos išorinis vaizdas, o taip pat ir viduje spalvingiausiai išdekoruotos lubos ir 28 masyvūs mediniai stulpai — kolonos yra dažnai matomi nuotraukose ir įtraukti į kiekvieną rimtą knygą apie Kiniją. Komplekse matoma daug didžiulių, keistokų, daugiaaukščių lyg ir vargų, net ir su savotiškais sparnais (vaizduojančiais debesį), ir visa tai pridūoda visam kompleksui dar daugiau „nežemišką“ ir skirtingą charakterį.

Imperatorių „Vasaros rūmai“ yra pačių kiniečių labai pamėgta vieta ir šiandien naudojama kaip didžiulis parkas. Ta vieta buvo taip pat labai pamėgta našlės imperatorienės Ci Xi. Ir nenustabu! Rūmai, parkai, paviljonai, lotoso žiedais pasipuošę tvenkiniai, žmogaus padaryti didžiuliai ežerai su marmurinais tiltais ir didelio grožio dengti pasivaikščiøjimui takeliai (net daugiau kaip pusę mylios

ilgumo), kurių stogų ir baliustradų kiekvienas colis yra išdekoruotas dažniausiai nepasikartojančiais vaizdais. Ir net prie ežero kranto, našlės imperatorienės įsakymu, pastatytas (Kinijos laivyno išdo sąskaiton!) didžiulis marmurinis laivas.

Žinojome, ką ir patys Pekine norėjome pamatyti, tad angliškai mokantis viešbučio tarnautojas perrašydavo kinietiška rašmenimis mūsų jam paduotą norimų matyti vietovių sąrašą, o mes jį tada paduodavome taksistui. Taip aplankėme ir Pekino universitetą, kurio šviesiausi žmonės taip žiauriai nukentėjo per paties Mao Zedong instiguotą „kultūrinę revoliuciją“. Aplankėme ir katalikų katedrą, įvairiausių rūmus bei vargingiausių užkampius. Vaziavome, kur norėjome, traukėme įvairiausių skaidrių, niekas mūsų nė karto neužkabino, nė jokių pastabų nedavė.

Visi kartu vaziavome pamatyti garsiąją kinų sieną. Traukinyje susidraugavome su vienu mus palydinčiu kiniečiu, kurio įdomūs pasakojimai buvo persunkti Konfucijaus išminties. Prisimena ypačiai

Detalė iš „Vasaros rūmų“ netoli Pekino.

ta „kiniečių mažuma“ (t.y. prijungta tautėlė), kuri garbina žuvį ir jai pagerbti rengia šventes bei festivalius. Garbina ją dėl to, kad ji neturi liežuvio ir tuo pačiu turi mažiau progos nusidėti... Atsiskiriant, atsiprašė už mūsų traukinyje patirtus trūkumus (buvo labai tvanku, o arbatos tik po puodelį teko!) ir išreiškė viltį, kad per kitą apsilankymą mums nieko netrūksia.

Kinų senoji ir garsioji siena, statyta sulaiykti „barbarų“ invaziją, būtų monumentalus užsimojimas net ir šiais laikais. O reikia atsiminti, kad statyta vyko pačiomis primityviausiomis sąlygomis, tad pareikalavo begalybę aukų. Sieną statyta ir taisyta įvairių dinastijų ir eina vingiais (apie 2,500 mylių) per klonus ir gan aukštus kalnus, vis periodiškai keturkampiais observacijos bokštais nusagstyta. Sieną yra tokio platumo, kad buvo net naudojama kaip kelias. Sakoma, jog tai yra vienintelis žmogaus rankų darbo „pastatas“, matomas astronautų iš mėnulio. Vieni, šiek tiek palipę, stebėjosi matomo projekto didingumu, drąsesni kopėme į aukštą ir gerokai statų observacijos punktą.

Įspūdingai atrodo ir Mingų kapai, šiek tiek panašioje topografijoje kaip ir „Mirusių slėnis“ Egipte prie Luxor. Pačiuose kapuose, tarp marmurinių sostų ir mėlynųjų Ming vazų, pasigedome tų meniškų detalių ir tuo nuostabaus spalvingumo, kurie dar ir šiandien matomi Egipto faraonų kapuose.

Prieš apleidžiant Pekiną, mūsų grupelė buvo suruoštas banketas garsiajame „Pekino anties“ (beveik 150 m. senumo!) restorane. Tarp begalybės patiekalų vašionomės ir jų tikraja specialybe, Pekino antimi, o „gan bei“ (į sveikata!) išgirdę, gomurį vis vilgėme stipriuoju kinietišku „mao tai“.

Daug dar vaizdų teks matyti ir įvairiausių įspūdzių ir nuotykių patirti ateinančiomis savaitėmis Sanchajuje, Nankine bei Kantone. Tačiau, jaučiame, kad jeigu ši kelionė po Kiniją būtų turėjusi baigtis tik su pirmosios dienos apsilankymais „Uždraustajame mieste“, ji būtų visiškai pateisinta ir tie įspūdziai priskirti prie pačių brangiausių mūsų kelionių deimantukų.

Lionė Mickevičiūtė-Ramonienė

Ateitininkijos 75 metų jubiliejinis kongresas

(Atkelta iš 3 psl.)

Magnus" pastatyme Toronte. Jį išgarsino V. Ramono „Kryžių“ ištraukos vaidinime.

Ramono „Kryžių“ ištrauką inscenuoti režisierė buvo pakviesta Laima Rastenytė-Lapinskienė. Nors Lapinskienės vardas Chicago kultūrinėje veikloje gerai žinomas, tačiau pora žodžių galima pridėti apie režisierę. Ji mielai sutiko pagelbėti aktoriams Laimai Šulaitytei-Day, Vytui Lanianskui, Vincui Olšauskui ir Viktorui Radvilui.

Lapinskienė studijavo teatro meną New York Actors Studio ir savo teatrinę karjerą pradėjo Off-Broadway teatruose, kur dvejus metus iš eilės jai buvo suteiktas Joseph Jefferson žymuo už išskirtinę vaidybą David Rabes dramoje „Boom Boom Room“ ir Kurt Weil operoje „The Rise and Fall of the City of Mahogany“. Daugiau kaip 10 metų

Laima Rastenytė-Lapinskienė

veikia Laimos Rastenytės lėlių teatras, kur ir lietuviškos pasakos randa vietas, profesionalios Chicago teatruose, kaip Candlelight-Forum, mokyklose bei meno centruose. Su juo aplankė lietuvių kolonijas JAV ir Kanadoje. Išleido vaikams plokštelę „Sek pasaką“. Praeitais metais Toronte atliko pagrindinę rolę D. Lapinsko operoje „Dux Magnus“, o užpraitais Carl Orff operoje „Antigone“.

Muzikinėje programos dalyje dalyvaus šie jaunieji muzikantai:

Auksė Bankaitytė. Septyniolikmetė kanklininkė, kuri paprastai su savo vyresniąja sesute Mirga dalyvauja kanklių muzikos pasirodymuose. Auksė, Clevelande baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, priklauso „Žaibo“ sporto klubui, šoka tautinius šokius „Grandinėleje“ ir yra Čiurlionio ansamblio kanklininkė. 8 metus kankliuoja. Sesutės Mirgos žodžiais, Auksė dar

neturi savo nuotraukos. Gerai matysime ją Chicagoje gyvą ir išgarsime jaunimo vakaro metu.

Mirga Bankaitytė. Klivlandietė, baigusi Šv. Kazimiero lituanistinę mokyklą, taip pat priklauso „Žaibo“ klubui, parapijos chorui ir „Grandinėleje“ orkestrui bei šokių grupei „Uzdainuokim“. Buvusi „Nerijos“ vieneto narė ir Čiurlionio ansamblio kanklininkė. Mirga kankliuoja 16 metų. Abi seserys baigsis Onos Mikulskienės kanklių muzikos studiją.

Bankaitytės jau išaugusios iš mėgėjų grupės: jų muzikoje jaučiamas profesionalumo bruožas. Abi jas išgarsins kankliuojant jaunimo vakare, o Mirga - atliekant solo partiją.

Dalia Polikaitytė kilusi iš čikagietiams žinomos veiklios ir muzikalios šeimos. Baigusi Illinojaus universitetą gailestingųjų seserų paruošiamąjį kursą, tolimesnes studijas tęs St. Xavier universitete. Mėgsta dainą, daug metų lanko Izabelės Motekaitienės dainavimo studiją, pasirodo studijos koncertuose ir Chicago visuomenei. Išgarsins jos jauną ir gražų balsą žodžio ir muzikos vakare, akompanuojant muz. Manigirdui Motekaičiui.

Marius Gražulis, gimęs Michigano valstybėje, nuo pat vaikystės drauge su broliu Paulium ir seserim Laura dalyvavo mokyklų orkestruose. Baigęs gimnaziją ir gavęs muzikinę stipendiją, studijuoja muziką Western Mi-

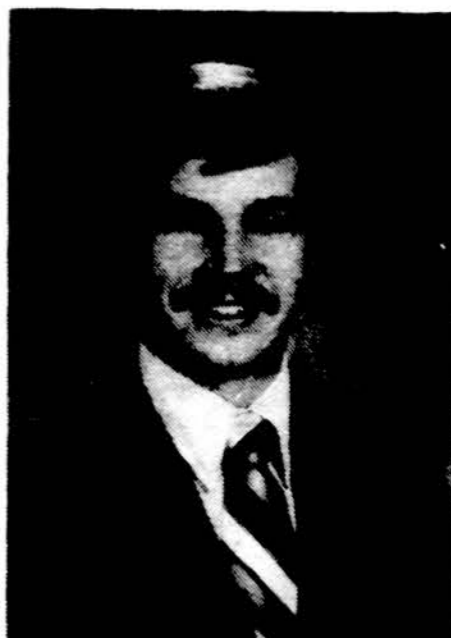
chigan universitete. Violončele groja 10 metų. Šį vakarą išgarsins Haydn violončelės koncertą C-dur. Jam akompanuos Vidas Neverauskas.

Aras Lapinskas, jauniausias (trylikmetis) šios programos dalyvis, nuo trejų metų pradėjo groti smuiku. Kaip jauniausias All-City High school orkestro dalyvis, jis atliko Mozarto c-dur koncerto solo partiją. Šiuo metu mokosi smuiko pas garsų pedagogą George Perlman. Nesenai su pasisekimu praėjo jo pirmas recitalis Chicagoje, Curtis Hall. Šiemet laimėjo 20,000 dol. stipendiją lankyti Morgan Park Academy aukštesniąją mokyklą. Vakaro metu jam akompanuos jo tėvas kompozitorius Darius Lapinskas.

Žodžio ir muzikos vakaro apvainikavimu reikia laikyti originalios kūrybos švystelėjimą - Sauliaus Kubi-

Dalia Polikaitytė

Vitas Lanianskas

Marius Gražulis

liaus poeziją. Iševija nėra labai derlinga jaunaisiais kūrėjais, todėl kiekvienas originalus blyksnis yra sveikintinas kaip pirmieji paukščiai iševijos vasaros žalume. Kol yra paukščių, tol tęsiasi vasara: kai vyresnėje kartoje nutyla balsai, artėja ruduo ir ziema. Šia prasme Kubilius yra vienas svarus balsas iševijos vasaros žalume.

Kurti eiles Saulius pradėjo netrukus po atvykimo į Italiją, kur gyvena jau septynerius metus. Gimė Australijos pietuose, Adelaidės mieste. Gausioje Kubilių šeimoje Saulių, jo brolius ir seserį Lietuvoje gimę tėvai auklėjo lietuviškoje krikščioniškoje dvasioje. Čia ir buvo įdiegti pirmieji tėvynės meilės jausmai. Į Romą Saulius atvyko

studijuoti filosofiją ir teologiją. Italijoje susiradęs sau tinkamus žmones ir aplinką, Saulius Romoje lyg ir įsikūręs. Šalia studijų jis dirba Vatikano radijo stotyje, kasdien į Lietuvą transliuodamas žinias per Vatikano radiją. Kaip jis pats aiškina, eiles rašo lietuviškai, nes toji kalba jam arčiausia širdies. Tematika Sauliaus kūryboje nestoja ties lietuviškumo ar krikščioniškumo riba. Ji klajoja, ieškodama nepasiekiamų gyvenimo horizontų. Prieš metus už eilių ciklą „Kelionė“ Sakalo slapyvardžiu Sauliui Kubiliui buvo paskirta JAV Kultūros tarybos jaunimo kūrybos pirmoji premija.

Tikime, kad žodžio ir muzikos vakaras prabilis jaunais balsais į jaunus ir į mus, vyresniuosius. Jubiliejinę progą jis bus vedrodis, į kurį žiūrėdami matysime ne tik savo prabėgančius metus, bet ir naujus kultūros daigus, iš kieto podirvio besistiepiančius į šviesą už Lietuvos ribų.

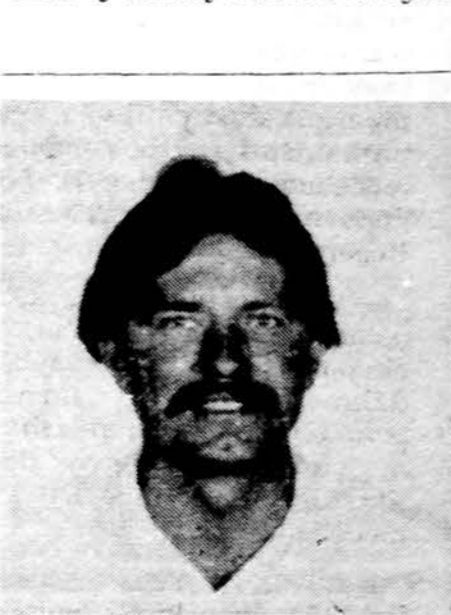
Mirga Bankaitytė

Aras Lapinskas

Viktoras Radvilas

Vincas Olšauskas

Johann Sebastian Bach

(Atkelta iš 1 psl.)

Jo kūrybos išliekamoji vertė

Kartą kompozitorius Robert Schumann išsitarė, kad muzika yra skolinga Bachui maždaug tiek, kiek krikščionybė skolinga jos įkūrėjui. Jo muzika savo gyvastingumu dar ir šiandien tebelaikoma didžioji pagarboj. Ji veikia žmogaus jausmus gaivališkai, kartais netgi iki ekstazės suklebimo taško. Kartą, paklaustas apie savo kūrybą, Bachas gana kukliai ir lakoniškai atsakė: „Gyvenime aš dirbau daug“. Ir tikrai, vargu ar rastume kitą kompozitorių taip intensyviai dirbusį. Bacho kūrinį draugijai prireikė net 46 metų, kol surinko ir išleido jo darbus. Apšaukiuota, kad jeigu šiais laikais vienas asmuo turėtų nukopijuoti visas jo kompozicijas, tai reiktų dirbti 70 metų! Tačiau gi Bachas dar atliko vargonininko pareigas, buvo įvairių bažnytinės muzikos koncertų vadovas, mokė berniukų klase, ir... rūpinosi savo paties šeima, kurioje buvo net 20 vaikų!

Aplamai jis buvo gana kuklus ir nekėlė savęs į pukybių aukštumas. Jis save laikė tik darbuoju ir pareiginiu muzikos meistru. Niekur rastuose neuztinkame užuominos, kad jis save būtų laikęs genijum. Nesulaukė prideramos pagarbos jis net ir iš savo vaikų, vėliau tapusių muzikais. Šiandien atrodo lyg koks paradoksas, kad tik po 75 metų nuo jo mirties rimčiau buvo susidomėta jo muzikiniu palikimu. Kaip minėta, kai Mendelssohnas „atrado“ ir 1829 metais Berlyne pastatė Kančią pagal šv. Matą, tada įvyko kažkoks lūžis. Galima tarti, kad tai buvo jo genijaus pripažinimo pradžia. Susikūrusi Bacho draugija pradėjo rūpintis išleisti visą jo kūrybą. Šis užmojis, nors ir užtrukęs 50 metų, pagaliau parodė pasauliui, kokia gili yra šio genijaus kūrybinė versmė.

Bachas kūrė įvairių rūšių muziką, gal tik išskyrus operą. Žinovai tvirtina, kad nors jo kūryboje ir pasigendama novatoriškų formos ir stiliaus idėjų, tačiau į senąsias formas, jis kaip niekas kitas sugebėjo įžiebtį emocijnę ugnį ir

Santaros-Šviesos suvažiavimas

Santaros-Šviesos Federacijos suvažiavimas jau trisdešimt antrą kartą įvyks š.m. rugsėjo mėn. 5-8 d. Tabor Farm, Sodus, Michigan.

Suvažiavimo programoje paskaitas skaitys Rimvydas Šilbajoris, „Tautosakos elementai Algimanto Mackaus poezijoje“; Kazys Almenas, „Tragedija ir antrasis termininis dėsniš“; Alfonsas Eidintas, „Lietuvių emigracijos istorija ir jos šaltinių problemos“; Ilse Lehistė, „Estonian Culture in Exile: Looking Backward, Inward or Forward?“, Liūtas Mockūnas, „Antano Skėmos pasaulėžiūros susiformavimas iševijoje“; Vytautas Martinkus, „Technikos

PANAUDOTA LITERATŪRA

- Cross, Milton. *Composers and their Music*. Garden City, N.Y., 1969.
- Schweitzer, Albert. *J. S. Bach*. New York: Macmillan, 1950.
- Brian, Marcel. *Schumann and the Romantic Age*. New York: Macmillan, 1956.
- Radcliffe, Philip. *Mendelssohn*. London: J. M. Dent, 1954.
- Newman, Ernest. *The Wagner Operas*. New York: Alfred Knopf, 1949.
- Rich, Alan and Ames, Kathy. „All Hail Mighty Bach“. *Newsweek*, December, 1984.

pažanga ir dorovės klausimai šiuolaikinėje prozoje“; Algis Mickūnas, „Kritiškas žvilgsnis į iševijos filosofiją keturiasdešimties metų perspektyvoje“; Ilona Gražytė-Maziliauskienė ir Violeta Kelertienė, „Kažkas, kažkas ir triukšmas aplink save“; Algimantas Bučys, „Miestas dabartinėje lietuvių prozoje“; Marcelijus Martinaitis, „Polikloniniai motyvai šiandieninėje lietuvių prozoje“; Zivilė Bilaišytė, „Ieškant prasmės: kalba, istorinis palikimas ir tikrovė“.

Simpoziume „Tradicija ir novatoriškumas dabartinėje lietuvių literatūroje“ dalyvaus Algimantas Bučys, Ilona Gražytė-Maziliauskienė, Marcelijus Martinaitis, Vytautas Martinkus ir Rimvydas Šilbajoris. Jį moderuos Kęstutis Keblys.

Per visą suvažiavimą vyks dailės paroda. Bus supažindinama su naujai išleistomis knygom. Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas, AM & M Fundacija, Santaros-Šviesos Federacija ir Multidisciplinariųjų studijų institutas turės savo posėdžius.

Praeitų metų suvažiavimą apžvelgdama Alma Jakimavičiūtė rašė: „Daug lietuvių iševijoje renginių, iš jų bene vienas įspindžiausias, atgaivinančių dvasią ir įkvėpiančių lietuviškai veiklai įvykių - Santaros-Šviesos metiniai suvažiavimai“ (*Draugas*, 1984 m. spalio mėn. 6 d.)

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

dė jo pažadą ir užduotį žmogaus santykiuose su galutine tikrove. Kaip Dovydaytis ir jo draugai nenorėjo atiduoti pasaulio tų laikų gamtos mokslų išvadai, neišgysiai Dievą, tuo labiau mes turime rimtai susidurti su dabartine kultūros antropologija, persmelkusia ne tik mokslus, bet ir gyvenimą, teigiančia, jog yra tik aklinai uždaras žmogiškos kultūros pasaulis, o prasmė - „padirbtas beprasmybės veidrodis“, pasak poetės Editos Nazaraitės. Koks ir ar iš viso bus mūsų įnašas į šios debatus? Ir kaip juose dalyvausime, jeigu vengsime asmeniškai ir viešai leisti j pasaulinės kultūros klausimus visu intensyvumu? Ateitininkai kaip tik šia gali atsikreipti į savo siekius ir savo patirtį. Reikia pažymėti, kad ir šiuo metu daug kas gerai daroma. Jaunučių ir moksleivių stovyklų ir metinės veiklos programos ugdo vaizduotę, teikia daug erdvės ir laisvės jaunųjų polėkiams. „Ateities“ žurnalas sąmoningai puoselėja jaunimo kūrybą nuo pat

sąjūdžio pradžios - jis tebėra ta vieta, kur jaunas žmogus gauna progą išbandyti savo kūrybines jėgas prieš dėmesingą publiką. Sendraugių sambūriai savo veikla daug kur sistemingai skatina visuomenės dėmesį mūsų rašytojams ir menininkams, o tuo pačiu metu plečia ir jos intelektualinio pasaulio ribas. Bet ko labiausiai reikia ir kur turėtų sąjūdis nepavargti, tai savo pastangose įgalinti jaunus žmones patirti mokslo trauką, pergyventi minties žavesį, kad paskiau jie galėtų rimtai dirbti intelektualinį darbą su atsidėjimu ir ištikimybė. Nenaudingi nei Bažnyčiai, nei Lietuvai bus tie žmonės, kurie savo jaunystės dešimtmetį veikėsiškai prasi-blaskys (nors įsitikinę jog jie jėgas aukoja kaip tik Dievui ir tėvynei), jeigu jie nebus pasi-šventę pirmiausia mokslui ar kūrybai, neįgiję intelektualinės disciplinos, nesupratę jų grindžiamo vaidmens Dievo Karalystės statyboje.

Čia vėl tenka prisiminti Antano Maceinos veikalą „Krikščionis pasaulyje - Pasauliško vaidmuo išgany-mo istorijoje“ (1973), kuris galėtų būti tikrasis ateitininkų vadovas. Šio 75 metų jubiliejaus proga ateitininkai nesuklystų, įsiklausydami į jame atskleistą kultūros teologiją, kuri profesinį darbą, mokslinį lavinimąsi ir žmogišką kūrybą nušviečia kaip žmogaus dalyvavimą Dievo plane pasauliui tapti Jo paties garbės atšvaitu. (a.l.)

Naujos knygos „Draugo“ knygyne

Lietuvių iševijos spaudos bibliografija, 1975 - 1979. Paruošė Povilas Gaučys ir Jonas Dainauskas. Chicago: Litu-anistikos institutas, 1984. 414 psl. Kaina - 12 dol.

Jurgis Jankus. *Klajojančios liepsnos*. Pasakojimai. Londonas: Nidos knygų klubas, 1984. 341 psl. Kaina - minkštis viršelais 9 dol., kietais - 10.50 dol.

Chicago teatruose

Gabių studentų slidi drama

Prieš trejus metus parvykę iš universitetų - dramos studijų vasaros atostogoms studentai Chicagoje suorganizavo savo vadina-mą Sea Horse teatro ansamblį, kuris dabar turi savo spektaklius nedidėleje saleje, 2856 N. Halsted. Nuo rugpjūčio 9 iki 25 dienos jie stato vieno iš jų pačių - Brett Baer - parašytą dramą: „The Twilight's Last Glimmering“ - gana tragiškai pasibaigiantį dvejų susituokusių besiruošiančių porų likimą. Veiksma vyksta Holivude. Dramos herojus Chris Markson (kurį vaidina patis veika-lo autorius Baer) vaizduojamas parasęs draminį veikalą, su kuriuo tikisi prasiveržti į filmus, neprimdamas jo sužadėtinės tėvo mažesnių paūlymų.

Nelaimai, jis ima stipriai gerti, antros merginos gundomas suklumpa ir jo paties sužadėtinė, matydama, kad nėra su juo šviesesnis ateities, jį palieka. Pastatymas profesionalus, vaidinimo slinktis gyva, stipri intriga, tikslus ir išradingas režisavimas, tačiau daug vulgarumo, morali-no nuosmūgio atvejų - tai dramoms neigiamybė, kurios iš dalies išlygina stiprus pavai-zdavimas to nuslydimu sunkių ir slegiančių padarinių. J. Pr.

Aldona Veščūnaitė. *Aidinčios upės*. Eilėraščiai. Chicago: Algimanto Mackaus knygų leidimo fon-das, 1985. 74 psl. Kaina - 7 dol.

Jūratė Statkutė De Rosales. *Baitų kalbų brouzai Iberų pusiasalyje*. Chicago: Devenų kultūrinis fondas, 1985. 327 psl. Kietais viršelais. Kaina - 15 dol.

Novena ir Sventąjį Dvasią. 18 anglų kalbos vertė prel. Vytautas Balčiūnas. Putnam, Connecticut: Krikščionis gyvenime, 1985. 16 psl. Kaina - 25 centai.

Valerijonas Šimkus. *Atsiminimai. I dalis*. Chicago: Laisvosios Lietuvos knygų leidykla, 1985. 464 psl. Kietais viršelais. Kaina - 10 dol.

Budreckis, Algirdas M. *An Introduction to the History of Lithuania*. Bostonas, 1984. 129 psl. Kaina - 5 dol.

1747 m. Bachas keliavo į Potsdamą, kur jis grojo karaliaus Friedricho Didžiojo dvare. 1743 m. raizyns vaizduoja Operos rūmus Berlyne. (Kunstabibliotek, Berlynas).